

Vitalisme

mellem videnskab og irrationalisme

Seminar om vitalismebegrebet
inden for kunst, pædagogik, idræthistorie,
biosemiotik og litteratur

Den 23. maj 2008 kl. 10.00-16.30
Aarhus Universitet
Richard Mortensen Stuen (bygning 1422)

Vitalisme mellem videnskab og irrationalisme

Seminar om vitalismebegrebet inden for kunst, pædagogik, idræthistorie,
biosemiotik og litteratur

Den "vitalistiske impuls" spiller fra omkring 1890 og frem en central rolle i europæisk kunst, filosofi og hverdagsliv. I kernen af vitalismen står opfattelsen af "livet" som en særlig kraft, der er knyttet til det fysiske stof, og som styrer de biologiske processer og formdannelser. Vitalismen kan ses som et modsvar på den positivistiske naturvidenskabs mekanistiske og atomiserede beskrivelse af verden i stadig mindre enheder. Men vitalismen er samtidig et forsøg på at forene den ny naturvidenskabs – ikke mindst darwinismens – erkendelser med forståelsen af verden som en sammenhængende "organisme", der foruden livet og det fysiske også omfatter og forklarer døden og "det åndelige".

Blandt igangsætterne af en vitalistisk verdensforståelse finder vi Nietzsche, Henri Bergson, Ernst Haeckel, Hans Driesch og Georg Simmel. Rækken af kunstnere og digtere med vitalistisk indfarvning er betragtelig.

Konferencen ønsker at stille skarpt på selve begrebet "vitalisme" og dets anvendelse inden for forskellige videnskabsgrene. Det er vor forventning, at en flersidig belysning af vitalismebegrebet kan bidrage til at videreudvikle og differentiere det begrebsapparat, som nødvendigvis må tages i anvendelse for at opnå en bedre forståelse af dette kultur-, videnskabs- og filosofihistoriske fænomen, som efter manges mening stadig sætter sit præg på vor opfattelse af natur, krop og "det gode liv".

Program:

- 10.00: Velkomst v. arrangørerne
- 10.15: Jesper Hoffmeyer: Biologisk mening uden vitalisme
- 11.15: Sven Halse: Vitalismebegrebets litteraturvidenskabelige dimensioner
- 11.45: Frokost
- 12.45: Louise Ebbesen Nielsen: Livets hvileløse rytme. Om vitalismen som litteraturhistorisk kategori
- 13.15: Gertrud Hvidberg-Hansen: Sundhed - skønhed - styrke. Vitalismen i billedkunsten 1890-1940
- 14.15: Pause
- 14.30: Hans Bonde: Vitalismens tabte uskyld - Køn, kunst og sport 1880 – 1940
- 15.30: Pia Böwadt: Vitalisme og pædagogik. Et spørgsmål om liv og død
- 16.30: Konferencen slutter

Hans Bonde: Født 1958, professor, dr.phil. i idrætshistorie ved Institut for Idræt, KU. Forsker især i idræt og maskulinitet og idræt og politik. Har bl.a. skrevet bogen "Mandighed og sport" (1993), disputats om Niels Bukh (2001) og i 2006 udgav han bogen "Fodbold med fjenden" om dansk idræt under besættelsen, der til maj udkommer som populærvidenskabelig version: "Oprøret i Parken".

Pia Böwadt: Cand. theol., ph.d. og lektor ved Blaagaard Seminarium, Professionshøjskolen Købehavn. Har bl.a. skrevet *Livets pædagogik. En kritik af livsfilosofien og dens pædagogisering, 2007*, samt bidraget til og redigeret diverse antologier om religionsfilosofi, filosofi og religionsreligionspædagogik.

Sven Halse: Født 1953, cand. mag., lic. phil. i tysk litteratur, lektor og forskerskoleleder ved Institut for Litteratur, Kultur og medier, Syddansk Universitet. Har især forsket og publiceret inden for håndværker-autobiografier, koloniallitteratur, østrigsk realisme, idyllens historie samt vitalisme i tysk litteratur.

Jesper Hoffmeyer: Født 1942, cand. scient., dr. phil., lektor ved Københavns Universitet. Præsident for International Society for Biosemiotic studies (IBIS), Sebeok Fellow of the Semiotic Society of America. Har op gennem 1990'erne udviklet biosemiotik som nyt internationalt forskningsfelt. Har bl.a. udgivet bøgerne *En snegl på vejen, Rosinante 1993* (udkom i USA 1996 og Japan 1999) og *Biosemiotik. Om livets tegn og tegnenes liv*. Ries Forlag 2005 (udkommer på Scranton University Press, USA juni 2008).

Gertrud Hvidberg-Hansen: Cand. mag., museumsinspektør ved Odense Bys Museer. Har i forbindelse med udstillinger, foredrag, bogudgivelser, artikler m.v. på Fyns Kunstmuseum arbejdet med dansk kunst fra 1700-tallet til 1900-tallet (romantikken, symbolismen og overgangen til dansk og europæisk perspektiv). Har i perioden 2007-2008 arbejdet med vitalisme i kunst og kultur i forbindelse med den forskningsbaserede udstilling *Livslust. Sundhed - Skønhed - Styrke i dansk kunst 1890-1940*, Fuglsang Kunstmuseum og Fyns Kunstmuseum 2008).

Louise Ebbesen Nielsen: Cand.mag. i tysk og religionsvidenskab. Siden 2007 ph.d.-studerende ved Sektion for Tysk, AU. I sin ph.d.-afhandling undersøger hun vitalismen i perioden 1918-33 hos bl.a. Bertolt Brecht, Carl Zuckmayer og Ernst Jünger mhp. at begrunde og udvikle vitalismen som en litteratur- og kulturhistorisk kategori.

Tilmelding:	Send e-mail om din deltagelse til Louise Ebbesen Nielsen, tyslen@hum.au.dk senest fredag d. 16. maj.
Tog:	Fra Kbh. 5.50 > Odense 7.10 > ank. Århus 9.37 (taxa til Univ.) Tilbage mod København f.eks. 17.02.
Hotel:	Inviterede foredragsholdere, der ønsker at overnatte op til arrangementet, bedes kontakte sekretær Birte Jensen, 8942 6303, germbj@hum.au.dk . Hotellet vil blive refunderet af arrangørerne.
Rejseudgifter:	Inviterede deltagere kan få rejseudgifter refunderet af arrangørerne. Blanketter hertil udleveres ved konferencen.
Bespisning:	Frokost for inviterede deltagere betales af arrangørerne. Der vil blive sat kaffe m.m. frem undervejs.
Konferencesprog:	Dansk.
Sted:	Richard Mortensen Stuen, Studenternes Hus, Bygning 1422 (se evt. vejviseren på www.au.dk) Aarhus Universitet.
Arrangører:	Ph.d.-stud. Louise Ebbesen Nielsen, Institut for Sprog, Litteratur og Kultur, Aarhus Universitet. Forskerskoleleder lektor Sven Halse, Institut for Litteratur, Kultur og Medier, Syddansk Universitet.
Sponsorer:	Videnssamfundet, AU. H.C. Andersen Forskerskolen, SDU.